

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 12:00 uur d.d. 4 november – 12:00 uur d.d. 5 november

5.1.2e Directie Communicatie Vragen? Mail naar 5.1.2e@minvws.nl

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 Ziekenhuispersoneel 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders Sportbonden 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici

Samenvatting

- Er is 'alom verwarring' over de nieuwe maatregelen, zo schrijft AD. 'Probeer hier maar eens de rode draad in te zien' schrijft Trouw. Volgens De Stentor klinken de regels simpel, maar zijn ze dat niet. In grote lijnen zijn er twee oorzaken aan te wijzen voor de verwarring die doorklinkt in de mediaberichtgeving en reacties op onze webcarekanalen.
- Van sommige maatregelen is niet even duidelijk of ze van toepassing zijn, zoals het sluiten van zwembaden. Bij sportkoepel NOC*NSF en branchevereniging NL Actief 'regende' het telefoontjes na de aankondiging over de groepslessen. Het is voor sportscholen en -organisaties onduidelijk wat het kabinet precies verstaat onder een groepsles.
- Daarnaast zijn er vragen over de logica in het nieuwe pakket van maatregelen; Wel naar de bouwmarkt, niet naar de bibliotheek of het museum? Waarom wel naar de sauna, maar niet naar het zwembad? Ook Kamerleden, enkele geleerden en columnisten hebben moeite met de logica van het nieuwe maatregelenpakket. In navolging van de Kamer, denken ook columnisten Martin Visser en Sheila Sitalsing dat het volgen van de routekaart helderheid kan verschaffen.
- In de 'gevaarregio's' logischerwijs aandacht voor de eventuele extra maatregelen op regionaal niveau; Komt er een lockdown in Brabant? Komt er een avondklok in Rotterdam? Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant vindt het niet verstandig om extra regionale maatregelen te nemen. Burgemeester Paul Depla van Breda: "Dat is niet goed voor de herkenbaarheid en voorspelbaarheid. En juist die zijn van groot belang, daar waar het draagvlak voor de maatregelen aan het afvlakken lijkt." De Rotterdamse burgemeester Aboutaleb reageert: "Wat moet, dat moet."
- Uit het EenVandaag Opiniepanel blijkt dat het vertrouwen in het kabinet weer stijgt. Na een gestage daling sinds de zomer is er na de persconferentie weer meer vertrouwen in hoe de overheid het virus aanpakt. Op dit moment staat 57% achter de kabinetsaanpak. 78% heeft begrip voor de extra maatregelen.
- Signalen van agressie tegen het ziekenhuispersoneel blijven langskomen. Het Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis in Nijmegen start de campagne #respectvoorelkaar om het tij te keren wat betreft de agressie onder bezoekers. Onder bezoekers heerst onvrede over het niet mee mogen nemen van een begeleider. Ook zijn er bezoekers, zelfs met coronachtige klachten, die weigeren een mondkapje op te doen. "Voor corona hadden we zo'n 5 tot 7 keer per week een incident. Gisteren was er op één dag al vijf keer verbale agressie", vertelt CWZ-beveiliging Ricardo.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)
Slachtoffers

- In Twente is het aantal besmettingen woensdag omhooggeschoten. De cijfers van woensdag liggen een stuk hoger dan dinsdagochtend, het gaat bijna om een verdubbeling.
- Bij Verhey Vlees in Nuth zijn 41 medewerkers positief getest.

Oorzaken

- Burgemeester Ahmed Aboutaleb van Rotterdam kan alleen een 'algemene redenering' geven waarom het in zijn regio harder gaat met de besmettingen dan elders. Hij verwijst naar Rotterdam-Zuid, het stadsdeel dat het hoogste percentage armoede, laagopgeleiden en inwoners met een migratie-achtergrond heeft. De levensverwachting is lager op de Zuidkant van de Maas, zei Aboutaleb, en dat zie je kennelijk terug met corona.

Informatiebehoefte
Welke informatie vragen leven er bij getroffen?

- Via de social kanalen van VWS komen vragen binnen over de logica van de maatregelen; Wel naar de bouwmarkt, niet naar de bibliotheek of het museum? Waarom wel naar de sauna, maar niet naar het zwembad? Men geeft aan 'niks meer te snappen' van de maatregelen.
- AD schrijft dat 'alom verwarring' heerst rondom de nieuwe maatregelen met betrekking tot groepslessen in de sportwereld. Bij sportkoepel NOC*NSF regende het volgens woordvoerder Geert Slot gisteren telefoontjes en ook NL Actief, de brancheorganisatie van fitnessclubs, werd volgens algemeen directeur Ronald Wouters overstelpt met vragen.
- Verschillende signalen van verwarring en teleurstelling onder eigenaars en bezoekers van zwembaden. Zwembaddirecteur Heino Jacobs van het Sportfondsen zwembad in Nijmegen heeft grote moeite het overheidsbeleid te begrijpen. Dan gaat het over de eerdere onduidelijkheid rond het wel/niet sluiten van zwembaden, maar ook over de vraag op grond van welke criteria een dergelijke maatregel wordt genomen. Bij veel Groninger zwembaden viel de

sluiting rauw op het dak, aangezien er nog niks van de plannen met de zwembaden was uitgelekt. De telefoon van zwembadhoofd Henk Kamper stond 'roodgloeiend' van verenigingen die belden.

- Via de social kanalen van VWS vraagt men zich af of zwemlessen nu wel of niet doorgaan en waarom. Via de social kanalen van minister De Jonge komen heel erg veel ontevreden berichten binnen over het niet doorgaan van de zwemlessen. Ook balen mensen van de onduidelijkheid hierover, eerst mocht het wel en nu is het ineens weggehaald. Ze begrijpen niet goed waarom. Ook via de social kanalen van minister Van Ark vraagt met hoe het nou zit met de zwemlessen.
- Via de social kanalen van VWS vraagt men waarom we nog wel naar Curaçao mogen?
- Via de social kanalen van VWS vraagt men wanneer bekend wordt welke regio's mogelijk een avondklok krijgen?

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- Burgemeesters in de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant hebben besloten dat er voorlopig geen avondklok komt. Zij vinden het niet verstandig om, bovenop de strengere maatregelen van het kabinet, nu met extra maatregelen te komen. Burgemeester Paul Depla van Breda: "We moeten nu vooral vasthouden aan de regels die zijn afgesproken. Daar wijken dit soort voorstellen weer sterk vanaf. Dat is niet goed voor de herkenbaarheid en voorspelbaarheid." Om aantallen terug te dringen moet, vindt Depla, alle aandacht naar het naleven van de huidige regels. Bovendien zou het afkondigen van een extra maatregel tot een 'waterbedeffect' leiden.
- De tijdelijke opnamestop die het Zuyderland ziekenhuis in Heerlen woensdagochtend invoerde, is op woensdagmiddag alweer voorbij. Door creatief handelen van de medewerkers en schuiven met patiënten is er weer ruimte, meldt een woordvoerder.
- De corona-uitbraak in zorgcentrum Bunninchem in Bunnik is nog niet onder controle. Het pand zou deze week weer opengaan, maar dat is door nieuwe besmettingen niet mogelijk.
- Ziekenhuis ZGT heeft voor oudere kwetsbare patiënten met corona een speciale afdeling. Volgens klinisch geriatr Cor Luyten heeft deze groep niet altijd duidelijke symptomen, terwijl ze wel heel ziek zijn.
- Inwoners van het dorp Fleringen (gemeente Tubbergen, Twente) namen een maand geleden vrijwillig strengere maatregelen aan. "We gingen met het dorp vrijwillig in een soort lockdown," zegt inwoner Gerard Schepers.
- Platform ZorgDomein meldt dat het aantal verwijzingen van de huisarts naar de ggz met 9% is teruggelopen sinds eind september. ZorgDomein wijst erop dat de gemiddelde wachttijden voor de ggz nu nog binnen de norm van 28 dagen vallen. De vrees is echter dat die wachttijden weer gaan stijgen als wordt begonnen met het inhalen van de uitgestelde ggz-verwijzingen. Sinds maart, het begin van de coronacrisis, zijn dat er 44.566.
- De Universiteit van Oxford hoopt nog dit jaar de resultaten van de laatste testen in het onderzoek naar het vaccin te presenteren.
- De KNVB heeft een plan – Plan B: Blijven voetballen in tijden van corona – gepresenteerd om amateurvoetbal mogelijk te maken in coronatijd.

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuigelijke waarnemingen)?

- Daniëlle Hornbach, lid van Raad van Bestuur van HMC, geeft aan dat de blij van waardering – de uitbetaling van de zorgbonus aan alle medewerkers – 'zo enorm welkom' is.
- De Twentse thuiszorgorganisaties willen meer grip krijgen op het aantal coronabesmettingen. Cliënten geven gezondheidsklachten niet altijd door aan de wijkverpleging. Die maakt zich zorgen en heeft de GGD Twente benaderd voor hulp. "We hebben gevraagd of de GGD namen kan doorgeven van mensen die bij hen positief zijn getest en ook zorg van ons krijgen. Incidenteel gebeurt dat, maar niet structureel", zegt directeur wijkverpleging Erik Vuurboom van ZorgAccent. Een groep van onbekende omvang blijft onder de radar: "Denk aan mensen met psychiatrische problematiek of mensen met dementie. Er zitten ook complotdenkers bij. Er is een verschil tussen stad en platteland. In de steden zie je vaker dat inwoners hun klachten niet melden of niet vertellen dat ze op een test of testuitslag wachten." ZorgAccent doet daarom een oproep. Maandag is een brief verstuurd aan alle drieduizend cliënten.
- Ziekenhuismedewerkers van het Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis in Nijmegen krijgen vaak te maken met agressie onder hun bezoekers en patiënten. Bij poli-patiënten en andere bezoekers zou onvrede heersen over het lange wachten, bijvoorbeeld bij het invullen van coronavragenlijsten bij de entree. Korte lontjes uiten zich met pure boosheid, bijvoorbeeld omdat er geen begeleider mee mag. Er zijn bezoekers die weigeren om een mondkapje op te doen, zelfs niet als ze corona-achtige klachten hebben. Die geen vragenlijst willen invullen over hun gezondheid. De discussie aangaan, omdat ze niet met meerderen tegelijk naar binnen mogen. "Voor corona hadden we zo'n 5 tot 7 keer per week een incident. Gisteren was er op één dag al vijf keer verbale agressie", vertelt CWZ-beveiliging Ricardo.
- Verpleegkundig consulent Marjolaine van der Zijde ziet dat het ziekteverzuim onder personeel hoog is. Het probleem is daardoor meer zichtbaar. Ook merkt ze dat er tijdens de eerste golf meer saamhorigheid was. "Het frustrert me dat mensen zich niet aan regels houden en iedereen naar de ander wijst. De lontjes zijn korter, we zien meer agressie."
- Televisierecensente Angela de Jong ziet dat er twee keer zoveel gasten zitten bij talkshows 'als u en ik thuis mogen ontvangen'. "Twee gasten is wel erg schraal, maar elf is van de pot gerukt in deze tijd", zegt ze. Via de social kanalen van minister De Jonge vraagt men zich af waarom er meer dan 2 personen mogen samenkomen in een tv-programma.

- NRC schrijft dat reisorganisatie TUI op zijn website adverteert voor een zonvakantie naar de Canarische Eilanden, 'inclusief sneltest'.
- AD schrijft over mogelijke 'valse' coronatestuitslagen van Ajax-spelers door UEFA. Ajax-trainer Erik ten Hag: "Het lijkt waarschijnlijk dat de test een verkeerde uitslag heeft gegeven." Het is aannemelijk dat een aantal spelers positief is getest vanwege restwaarden van het virus in het bloed van een eerdere besmetting, schrijft AD.

Welke geruchten worden genoemd?

- Bronnen rond het kabinet bevestigen aan BNR dat het kabinet de Wet Buitengewone Bevoegdheden Burgerlijk Gezag wil activeren. Het kabinet zou de noodtoestand willen gebruiken om een avondklok in te kunnen stellen.
- Volgens politiek commentator Arjan Noorlander gaan er binnen een paar dagen extra regionale maatregelen genomen worden. Als Rotterdam, Dordrecht, Brabant en Twente niet zouden kunnen aantonen dat de cijfers verbeteren, zou daar een lockdown komen.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Wat doen of laten getroffen en betrokkenen?

- Steeds minder Groningers en Drenten laten zich testen. Dit kan komen door minder mensen met gezondheidsklachten of bijvoorbeeld het vele testen in commerciële teststraten. GGD's roepen inwoners op om zich toch te laten testen.
- Media interviewen Nederlanders die komen helpen in de zorg of vanuit een andere sector tijdelijk terugkeren. Het zijn overwegend positieve verhalen.
- Het Canisius-Wilhelmina Ziekenhuis in Nijmegen start de campagne #respectvoorelkaar om het tijt te keren wat betreft de agressie onder bezoekers.
- In de gemeente Súdwest-Fryslân wordt gestart met het uitdelen van mondkapjes aan inwoners vanaf 13 jaar met een minimum inkomen. Die mensen krijgen drie herbruikbare mondkapjes per persoon thuisgestuurd.
- Zorggroep Oude en Nieuwe Land en Ledenvereniging Oude en Nieuwe Land verspreiden 50.000 vrolijke ansichtkaarten in de gemeente Noordoostpolder, Urk en Steenwijkerland om door te sturen naar iemand die extra aandacht verdient. ZONL wil het onderwerp bespreekbaar maken.
- Het Longfonds begint donderdag met een publiekscampagne om aandacht en begrip te vragen voor mensen die het benauwd hebben. Het motto is 'Geef Adem'.
- Acht burgemeesters uit de Achterhoek steken de bevolking een hart onder de riem met een videoboodschap.

Volgen zij onze gedragsadviezen (handelingsperspectieven) op?

- De Efteling ziet dat het op de laatste dag -voordat het park twee weken op slot moet- drukker is. Vooral abonneementhouders lijken de Efteling nog even snel te bezoeken.
- Reisorganisaties Corendon en TUI krijgen sinds dinsdagavond -na de persconferentie- meer boekingen binnen voor reizen naar Curaçao. Er is ogenschijnlijk 'meer belangstelling' voor het land dan de afgelopen tijd.
- Op woensdag, de laatste uitlendag -voordat de bibliotheken twee weken sluiten-, staat er een lange rij voor de bibliotheek in Haarlem. Ook in Groesbeek zorgde de - uitgelekte - maatregel op dinsdag tot rijen.

Betekenisgeving

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- De Erasmus Universiteit (EUR) en de Rotterdam School of Management (RSM) distantiëren zich van uitspraken die hun hoogleraar Michaela Schippers heeft gedaan in een YouTube-programma van Forum voor Democratie. In het inmiddels verwijderde programma had Schippers het over "een covid-1 tot en met 18" en dat "er waarschijnlijk ook een covid-20 komt". Over haar uitspraken ontstond ophef op Twitter.
- Via de social kanalen van VWS vindt men dat het dragen van een mondkapje verplicht moet worden.
- Via de social kanalen van VWS worden onderling discussies gevoerd of Covid-19 niet 'gewoon de griep' is?
- Via de social kanalen van VWS laat men weten niet blij te zijn met de ongelijkheid in zorgbonussen.
- Via de social kanalen van minister De Jonge klaagt men over het niet opvolgen van het OMT advies om de scholen te sluiten.

Reacties op nieuwe maatregelen omtrent sport

- Olympisch zwemkampioen Ranomi Kromowidjojo baalt er flink van dat de zwembaden op slot gaan. "Ik leef mee met iedereen die nu weer thuis zit. (Om welke reden dan ook)..."
- Sportschoolhouder Arie Boomsma is opgelucht dat de sportscholen (voorlopig) openblijven.
- Het steekt de dames van Sliedrecht Sport (Volleybal) dat de regels in elke andere sport behalve het voetbal anders zijn. Ook coach Vera Koenen blijft zich verbazen over de unieke positie van het voetbal.

Hoe wordt naar de overheid gekeken?

- Kranten en politiek commentatoren spreken nog altijd over spanningen binnen het kabinet. Politiek commentator Wouter de Winther zegt te merken dat de minister elkaar af en toe 'in de haren vliegen' omdat ze het niet eens zijn met alle maatregelen. Volgens NRC vielen de besluiten dinsdag na 'knetterde discussies' binnen het kabinet. Ministers

zouden zich hebben opgesteld als vertegenwoordigers van de verschillende sectoren. Volgens bronnen verklaart dat waarom er wel maatregelen zijn genomen voor publieke ruimtes, zoals bibliotheken, maar niet in de detailhandel.

- Zoals gebruikelijk wordt het coronadebat uitgebreid nabesproken. Trouw schrijft dat Kamerleden zich kritisch en 'vol onbegrip' toonden over de nieuwe maatregelen. Volgens de Kamer was het kabinet 'te grillig' en de maatregelen 'te onvoorspelbaar en willekeurig' (AD). De Telegraaf spreekt van een 'corona-jojo'. Het kabinet zou de routekaart -die duidelijkheid moest scheppen- als 'menukaart' gebruiken. Ook politiek commentator Wilco Boom ziet die twijfel in de Kamer over de logica van de maatregelen; 'Waarom mag je wel een boek kopen in de winkel, maar geen boek lezen in de bibliotheek?'. Veel partijen -zowel bij de oppositie als bij de regeringspartijen- zouden daar verbaasd over zijn. Politiek commentator Arjan Noorlander spreekt van 'gemopper' in de Kamer op de onvoorspelbaarheid van het coronabeleid. Bij dit kabinet zou de Kamer elke keer weer niet weten waar het aan toe is. 'Probeer hier maar eens de rode draad in te zien', schrijft het commentaar van Trouw.
- Politiek commentator Wouter de Winther merkte weerstand in de Kamer tegen het nemen van extra maatregelen op regionaal niveau. Volgens De Winther gaat het écht om die avondklok.
- Epidemioloog Femke Atsma van het Radboud universitair medisch centrum in Nijmegen vindt dat het kabinet beter moet uitleggen hoe zij tot de maatregelen komt. Het is volgens Atsma onduidelijk hoe 'niet-medische en contextuele factoren' worden meegewogen.
- Socioloog Jaron Harambam vindt het niet meer duidelijk wat vanuit de wetenschap wordt gezegd en wat politieke besluiten zijn. Hierdoor verliezen zowel politiek als wetenschap aan vertrouwen en gezag, wat gevaarlijk is.

Opiniepeilingen

- Uit het Opiniepanel van EenVandaag blijkt dat driekwart (78%) begrip heeft voor de extra maatregelen. De keuze voor het totaalpakket aan maatregelen wordt door de meesten (67%) gesteund. De oproep om tot half januari niet naar het buitenland te reizen wordt het best ontvangen, maar liefst 84% staat daar achter. Maar één op de vijf (21%) mensen die vaak in de winter op vakantie gaat, is na de oproep nog steeds van plan om de komende maanden naar het buitenland te gaan. Een ondervraagde: "Ik heb een tweede huis in Oostenrijk waar ik 4 weken naartoe wil. Het is daar nu nog veiliger dan in Nederland en ik zit er redelijk geïsoleerd." Na een gestage daling sinds de zomer is er na de persconferentie weer meer vertrouwen in hoe de overheid het virus aanpakt. Vlak na het aankondigen van de gedeeltelijke lockdown half oktober was het vertrouwen in die aanpak met 47% nog niet eerder in de crisis zo laag. Dat tijt lijkt voorzichtig te keren: 57% staat daar vandaag achter. Maar er is ook onvrede. Volgens 63% komen de extra maatregelen te laat. "Ik vind dat het kabinet al een tijd achter de feiten aan loopt. Ze zijn niet pro-actief geweest, maar reactief. Dus eigenlijk telkens te laat." De laatste maanden is er vaker ongeduld over de slagkracht van het kabinet rondom het coronavirus. Ook de gedeeltelijke lockdown van 14 oktober kwam te laat, zei driekwart destijds. Sommige veelbesproken maatregelen nam het kabinet gisteren niet, maar konden wel rekenen op steun. Zo had het kabinet van de meeste mensen een totaalverbod op reizen van en naar het buitenland (72%) en een avondklok (59%) landelijk in moeten voeren. 53% vindt dat de middelbare scholen in het hele land tijdelijk moeten sluiten. Ook wil een ruime meerderheid (74%) een totaalverbod op het afsteken van vuurwerk deze jaarwisseling, om de hulpdiensten die nacht te ontzien van vuurwerkslachtoffers. Het kabinet neemt daar vooralsnog geen besluit over. Voor het sluiten van contactberoepen, basisscholen en verpleeghuizen is een stuk minder steun. Ook een totale lockdown, waarin men alleen uit noodzaak de deur uit mag, zien mensen niet zitten.